

Březinová, Ivona: **Bombonček za dedija Edija.**

Prev. Diana Pungersič. Ilustr. Eva Mastníková. Dob pri Domžalah: Miš, 2015. (Prva zorenja), 74 str.

| C | 1. stopnja

| Alzheimerjeva bolezen, bolezn, dedki, družina, starost, vnuki

Zgodba je prvoosebna pripoved majhnega (predšolskega) dečka Honzka o njegovem pradedku, ki se vedno bolj nenavadno obnaša, ker je zbolel za Alzheimerjevo boleznijo. Skozi njegove oči so spremembe zabavne, in tudi avtorica obravnava temo toplo in prisrčno (takšne so tudi barvne ilustracije!), čeprav obenem tudi realistično in dobro prikaže, kaj pradedkova bolezen pomeni za vso družino.

Knjiga je primerna za bralce v 1. in v 2. triletju, da se seznanijo s staranjem in boleznimi, ki jih le-to prinaša.

Spodbude za branje:

- Knjigo bom ponudila v branje otroku, ko se to dogaja njegovemu bližnjemu ali v sklopu projekta o starejših in njihovih težavah.
- Po branju se pogovarjam z mladimi bralci: katere spremembe je opazil Honzek v dedkovem (v resnici je pradedek) vedenju? (Juho hoče pojediti z vilicami, čez dolge hlače obleče kratke, ko gresta v trgovino po kruh, dedek naloži cel nakupovalni voziček žemljic, nazadnje pa Honzka pozabi kar tam ter odide domov sam idr.) Kako dedkova bolezen vpliva na druge člane družine in njihovo življenje? Ali so nerazumevajoči, nestrpni ali celo grobi do njega? (V družini vladajo lepi medsebojni odnosi: ko se končno soočijo z boleznijo, so vsi zelo previdni, dedka imajo ves čas na očeh in nazadnje ga dopoldne dajejo v klub za starostnike, Honzka pa v vrtec.) Česa se domisli Honzek, ker dedek ves čas pozablja, ali je že pojedel tablete? (Takrat, ko tablete ne potrebuje, mu prinese bombonček.)
- Kako se jim zdijo barvne ilustracije v knjigi? Jim je zaradi njih branje lažje? Ali celo bolje razumejo besedilo?
- Otroci pripovedujejo o izkušnjah z starejšimi in njihovimi težavami. Srečanje vodim tako, da se ne smejemo vedenjskim spremembam starejših. Tudi starejše z Alzheimerjevo boleznijo spoštujemo! (Če mi ne bo uspelo, bom pogovor prekinila oz. takoj preusmerila.)

Spodbude za nadaljnje branje:

- Posezimo po naslednjih knjigah (tudi po slikanicah na to temo) in primerjajmo, kako je v njih prikazana demenca:

Lindbergh, Reeve: **Babica moja pogosto pozabi.**

Prev. Tina Bilban. Ilustr. Kathryn Brown. Dob pri Domžalah: Miš, 2015, 21 str.

| C | B- stopnja | pripoved v verzih
| babice, demenca, starost, vnuki

Njatin, Lela B.: **Zakaj je babica jezna.**

Ilustr. Alenka Sottler. Spr. beseda Igor Saksida, Aleš Kogoj. Ljubljana: Center za slovensko književnost, 2011. (Aleph; 145), 40 str.

| C | 1. stopnja | [DOBRO], spremna beseda
| babice, bolezni, medvedi, starost, živali v domišljiji

Kesič Dimic, Katarina: **Kradljivka spominov.**

Ilustr. Nina Rupel. Spr. beseda Blanka Kores Plesničar. Ljubljana: Alba 2000, 2011. (Pišemo, rišemo, beremo slovensko), 120 str.

| P | 3. stopnja | [DOBRO], spremna beseda, terapevtski namen
| bolezni, dedki, prijateljstvo, starost

- Kako pa je prikazana starost v drugih mladinskih knjigah; tudi z različnimi tegobami in boleznimi? Za projekt o starejših ljudeh in staranju izbiramo med naslednjimi knjigami. (Morda poznate še katero in jo boste dodali!) Namenjene so bralcem različnih starosti; starejšim pokažemo tudi slikanice in knjige za mlajše otroke. Vsako knjigo prebere vsaj eden od bralcev; na srečanju vsak poroča o svoji knjigi. Tako vsi zvemo, kako temo obravnavajo otroške in mladinske knjige. Poročila lahko bralci pripravijo v obliki kratkih povzetkov (tudi pisnih), propagandnih sporočil, miselnih vzorcev idr.

SLIKANICE

Pergar, Saša: **Vrabček in stari pes: slovenska ljudska pripovedka.**

Ilustr. Anton Buzeti. Prir. Saša Pergar. Murska Sobota: Ajda, IBO Gomboc, 2006. (Iz zibelke), 29 str.

| C | B- stopnja | ljudsko izročilo, ljudsko slovstvo, priredba, velike tiskane črke
| psi, Slovenija, starost, vrabci, živali v domišljiji

Pšenica najlepši cvet: slovenska ljudska pravljica.

Ilustr. Ančka Gošnik Godec. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1995. (Zlata čebelica), 16 str.

| C | 1. stopnja | ljudsko slovstvo, nova izdaja, velike tiskane črke
| kralji, kruh, očetje, sinovi, starost, žito

Schubert, Ingrid; Schubert, Dieter: **Gusar Berto.**

Prev. Louise Kroon Žitko. Ilustr. Ingrid Schubert, Dieter Schubert. Ljubljana: Filargo, 2014, 28 str.

| C | B- stopnja | [ZELO DOBRO], nov prevod, nova izdaja, ponatis
| gusarji, morje, prijateljstvo, pustolovščine, starci, starost, strah

Smith, Lane: **Dedkov vrt.**

Prev. Tadeja Petrovčič Jerina. Ilustr. Lane Smith. Celje: Društvo Mohorjeva družba, Celjska Mohorjeva družba, 2013, 32 str.

| C | B- stopnja | [ZELO DOBRO], o avtorjih
| dedki, družina, ljubezen, spomini, starost, vnuki, vrtovi

Večkrat nagrajena slikanica priznanega ilustratorja je ena izmed slikanic, ki jo lahko v roke vzamejo tako starši, stari starši ali prastari starši ter se skupaj z otrokom podajo v svet spominov in čudovitih ilustracij. Pravnuk ob sprehodu skozi nenavaden in očarljiv vrt podoživlja davno pozabljene dogodke v življenju svojega pradedca. Skozi ilustracije, kjer prevladuje zelena barva v vseh možnih odtenkih, nas avtor vodi skozi preteklost in sedanost, ki ju spretno prepleta ter odpira bralcem vrata čudežnega vrta. V slikanici se ilustrator posveča aktualnim temam staranja, spominjanja in moči družinskih vezi. Slikanica je namenjena družinskemu branju, spominja nas na to, da je življenjska zgodba vsakega posameznika pomembna, neponovljiva ter vredna spominjanja. (PP)

Vincent, Gabrielle: **Lovro in Matej. Moj stari hrast.**

Prev. Ivan Minatti. Ilustr. Gabrielle Vincent. Ljubljana: Epta, 1995, 28 str.

| C | B- stopnja

| drevesa, ekologija, narava, starost, življenje

Weigelt, Udo: **Stari bober Evald.**

Prev. Veronika Drolc. Ilustr. Bernadette. Ljubljana: Kres, 2002, 25 str.

| C | B- stopnja

| bobri, delo, drugačnost, starost, živali v domišljiji

Bober Evald se je postaral in delo mu gre zato vse težje od rok. A še huje je, da druge gozdne živali v tem vidijo lenobo in Evald zagrenjeno prepusti svoj posel Arnu. Ta pa je sicer močan, toda nikakor ne obvlada gradnje jezov in šele tedaj živali pogrešijo starega mojstra. Zgodba je s tem novodobna različico nauka ljudskega izročila: tudi starejši imajo svojo vlogo v družbi, saj mlajši rodovi potrebujejo njihove izkušnje in modrost. A Weigeltova variacija gre še dlje. Na sporočilni plati odločno podčrta, da starejši prav iz tega lahko črpajo svojo samozavest, na estetski pa predvsem z načinom govora duhovito izraža razlike med generacijami; stari bober Arnovega slenga včasih preprosto ne razume. Sama ilustrativna plat, ki je po umetniškem izrazu sicer skromna in mestoma pretirano idilična, pa izrazito poudarja potrebo po harmoniji med različnimi generacijami.

ZGODBICE

Dahl, Roald: **Kavlež ifIA.**

Prev. Brane Ažman. Ilustr. Quentin Blake. Ljubljana: Epta, 2000, 63 str.

| C | 1. stopnja | o avtorjih

| hišni ljubljenci, ljubezen, sosede, starci, starost

Ryska, Jan: **Dedek, Kilijan in jaz.**

Prev. Zdenka Škerlj Jerman. Ilustr. Marjanca Jemec Božič. Spr. beseda Zdenka Škerlj Jerman. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1988. (Pisanice), 119 str.

| C | 1. stopnja

| begavci, dedki, družina, osli, podeželje, starost, živali v domišljiji

RESNIČNOST

Frančič, Franjo: **Angelo.**

Ilustr. Branko Kreuzer. Tržič: Učila, 1997, 62 str.

| P | 2. stopnja

| dečki, dedki, ladje, morje, počitnice, starost

Haasse, Hella S.: **Vmesna postaja.**

Prev. Mateja Seliškar Kenda. Spr. beseda Mateja Seliškar Kenda. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2002. (Odisej), 104 str.

| M | 3. stopnja

| begavci, drugačnost, mladostniki, osamljenost, prijateljstvo, starost

Zgodba cenjene holandske pisateljice pripoveduje o najstnici Xenii in ostarelem profesorju Samuelu, ki sta se prostovoljno osamila: Xenia v posrednem smislu, saj si mladim letom navkljub poskuša najti od staršev ločeno življenjsko pot, Samuel pa v dobesednem, saj se je zaradi razočaranja nad generacijo srednjih let (in občutkom krivde, da je malovredna tudi zaradi njega) zaprl med štiri stene. Tudi zaradi skupnega 'nasprotnika', 'vmesne' generacije, se spoprijateljita in se sčasoma drug drugemu pomagata otresti osebnih zablod – Xenia bo morda vendarle nadaljevala šolanje in Samuel stopi prek praga. Toda srž njunega odnosa je v neprestani razpravi o 'vmesni' generaciji, ki je trenutno seveda vladajoča, zato pa v prvi vrsti kriva za neprijetno stanje sveta: izrazito drugačna junaka odpirata probleme 'običajne' sodobne družbe, včasih na najglobljem filozofskem nivoju, a pri tem tudi ostane, saj gre vendar zgolj za 'vmesno postajo' na njuni življenjski poti.

- Morda temo starejši ljudje in staranje povežemo tudi s temo smrt. Glej: Hof, M.: *Pravila treh* in spodbude za branje v tistem sklopu: <http://www.bralnaznacka.si/index.php?Stran=43&srchStr=pravi&idZalozba=-1&srchDst=naziv&bookID=840>
- Ker nam je všeč knjiga češke pisateljice Ivone Březinove *Bombonček za dedija Edija*, pa še ena bralna spodbuda: v slovenščini imamo še dve njeni knjigi, ki obravnavata različna problema: invalidnost in Rome. Preberimo ju in se pogovarjajmo! Primerjajmo vse tri knjige, ali je pisateljica vedno tako čuteča in razumevajoča pri prikazu občutljivih tem.

Březinová, Ivona: **Fant in pes.**

Prev. Nives Vidrih. Ilustr. Eva Švrčková. Kranj: Narava, 2014, 58 str.

| C | 1. stopnja | [ZELO DOBRO]

| dečki, drugačnost, invalidnost, otroci s posebnimi potrebami, pomoč, psi, šola

Březinová, Ivona: **Začarani razred.**

Prev. Mateja Medvešek. Ilustr. Marko Rop. Ljubljana: Sanje, 2013. (Sanjska knjigica), 60 str.

| C | 1. stopnja | [DOBRO], o avtorjih

| čarovnije, drugačnost, Romi, šola

(Seznami knjig so pripravljene s pomočjo Priročnikov za branje kakovostnih mladinskih knjig, ki jih pripravlja Pionirska – center za mladinsko književnost in knjižničarstvo pri Mestni knjižnici Ljubljana: <http://www.mklj.si/prirocnik/item/451>)